

Akmenės krašto enciklopedinis žodynas

KLYKOLIAI

KLYKOLIAI – gatvinis kaimas su aplinkine teritorija Naujosios Akmenės kaim. sen., 8 km į š. v. nuo Naujosios Akmenės, 0,5 km nuo Lietuvos ir Latvijos ribos. Plotas 1013,97 ha. Nuo seno vadintas miesteliu, bet šio statuso taip ir negavęs. Š. puse teka Vadakstis, netoliese ji užtvenkta. Prateka Daubulis, p. dalimi – Vėžūpis, kerta Naujosios Akmenės – Medemrodės kelias.

Istorijos tyrinėtojai spėja Klykolius įsikūrus XIII a., 1757 gauta karališkoji privilegija statyti miestelį, rengti savaitinius turgus ir 3 prekymečius. 1778 pastatyta pirmoji bažnyčia. Dabartinė Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčia pastatyta 1881. Sparčiai augo nuo XIX a. pradžios, 1840 gyveno 64 šeimos, 1865 minimas valstybinis Klykolių miestelis, turėjęs 28 kiemus su 366 gyv., bažnyčią ir žydų religinę m-lą; 1897 buvo 640 gyv. 1863 apylinkėse veikė sukilėlių būrys. Nuo XIX a. buvo gausios rusų ir žydų bendruomenės, turėjusios savo maldos namus. 1923 miestelyje buvo 37 ūkiai su 235 gyv., kaime – 42 ūkiai su 261 gyv., Ferma vadintose miestelio šiaurinėje bei kaimo pietvakarinėje dalyse – 23 ūkiai su 119 gyv. 1935 buvo 4 gatvės: Laižuvos ir Vadaksties – po 70 m, Akmenės – 60 m, Bažnyčios – 100 m. Miestelis yra daug kartų degęs, t. p ir I pas. karo, ir 1944 metais. Iki 1940 veikė kelios slaptos LKP ir komjaunuolių kuopelės, kartais viešai pakabindavusios raudono audeklo atraižas. Sovietinė okupacinė valdžia 1941 suėmė ir ištrėmė 3 gyventojus, tremtyje mirė Alfonsas Ruginis. 1944 – 1947 suimti, nuteisti arba ištrėmti 15 gyventojų – 1941 birželio sukilimo dalyviai, partizanų rėmėjai. Lageriuose mirė Vincas Cesnūtis, jo sūnūs Bronius ir Leonas, Edvardas Kaktys, Pranas Siurkus. Jau 1944 rugpjūty žuvo partizanas L. Gričius. 1948 ištrėmtos O. Cesnūtienės, O. Latišienės, I. Žukausko šeimos (12 asmenų), tremtyje mirė I. Žukauskas. 1949 suimti ir 25 m. lagerių nuteisti A. Borusevičius, A. Buksas, Ž. Neibergas. Hitlerinės okupacijos pradžioje sunaikinta žydų bendruomenė. 1947 – 1950 – vlsč. centras. Nuo tarpukario veikė prad. m-la, nuo 1949 – septynmetė, vėliau aštuonmetė, pagrindinė, 1984 perkelta į Kivylius, Klykoliuose vėl likusi pradinė uždaryta 2000. Nuo 1949 buvo kolūkio centrinė gyvenvietė, 1977 tapo Kivylių kolūkio pagalbine gyvenviete, pastatyta gamybinių pastatų, yra 6 gatvės. Nuo 1992 yra agrarine veikla užsiimanti ž. ū. b-vė. Iki 1977 veikė paštas, 1948 – 1977 – biblioteka, 1960 – 1977 – kultūros namai, 1951 – 1977 – felčerių punktas. 2001 m. atidarytas Kaimo buities muziejus. Veikia bendruomenė „Klykolių sodžius“. 1944 m. rugpjūčio mėn. netoliese vykusią hitlerinės Vokietijos tankų divizijų ir raudonosios armijos kautynių metų miestelis sudegė, sparčiau atsistatyti ėmė nuo 1963, pradėjus priedarbiai nukeldinti vienkiemius gyventojus. 1959 buvo 232 gyv., 1970 – 246 gyv., 1999 belikę 74 ūkiai su 157 gyv, 2016 – gyv. vietą deklaravo 143 asmenys. 2025 01 01 gyvenamąją vietą deklaravo 103 asmenys. (www.akmene.lt). Klykoliuose 1898 g. savanoris D. Balčiūnas (žuvęs 1919), 1907 – dailininkas grafikas T. Kulakauskas, 1923 – inžinierius technologas K. Butkus, 1925 – žurnalistas ir sovietinės okupacinės santvarkos politinis veikėjas J. Januitis. 2004 prijungtos panaikintų Greitjoniškių ir Vėžūpių k. teritorijos.

Inf.: VLE, t. 10; B. Kviklys. *Mūsų Lietuva*, t. 4; R. Bernotienė. *Tremtinės Onos istorija; Lietuvos apgyventos vietos; Lietuvos gyventojų genocidas*, t. 1 – 4.